

Uppdrag till Brottsoffermyndigheten att fördela medel till forskning m.m.

Slutredovisning

Ju2011/9162/KRIM

Bakgrund – regeringens beslut

Brottsoffermyndigheten fick genom regeringsbeslut den 16 juni 2011 (Ju2011/4765/KRIM) i uppdrag att under 2011-2014 fördela medel till forskning, metodutveckling och andra liknande insatser, vilka syftar till att öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor, inklusive sexuellt våld och andra sexuella övergrepp.

Totalt fick Brottsoffermyndigheten 42 miljoner kr att fördela under åren 2011-2014, varav högst 12 miljoner kr skulle fördelas under 2011 och högst 10 miljoner kr under vardera av de tre efterföljande åren. Av dessa medel fick myndigheten, för sina administrativa kostnader, högst disponera 400 000 kr 2011, 800 000 kr 2012, 800 000 kr 2013 och 1 miljon kr 2014. Rådet för Brottsofferfonden skulle vara det beslutsfattande organet.

Delredovisningar av uppdraget ingavs till regeringen 11 december 2012 och 18 november 2013. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 december 2014. Av redovisningarna ska framgå vilka projekt som beviljats medel, storleken på beviljade belopp, projekttid samt en sammanfattning av projektens inriktning. Vidare ska uppgift lämnas om de projektansökningar som inte beviljats bidrag. Inom ramen för slutredovisningen av uppdraget ingår även att följa upp de projekt som beviljades medel i enlighet med regeringsbeslutet Ju2008/8341/KRIM samt redovisa och sprida projektresultaten.

Uppdragets genomförande och utfall

Efter att regeringen gett Brottsoffermyndigheten i uppdrag att fördela medlen utformade myndigheten utlysningstexter samt riktlinjer för beviljande av medel. Riktlinjerna baserades i huvudsak på det beredningsdokument som Rådet för Brottsofferfonden använder för fördelning av forskningsmedel från Brottsofferfondens ordinarie utlysningar. En utgångspunkt var att flera olika typer av vetenskapliga discipliner och verksamheter skulle kunna beviljas medel.

Medlen utlystes i juni 2011 och i januari månad under åren 2012-2014. Detta genom annonsering på Brottsoffermyndighetens webbplats samt genom information i myndighetens nyhetsbrev. Direkt riktad information har även skickats till landets universitet och högskolor samt till myndigheter och ideella verksamheter. Information om möjligheten att ansöka om medel fanns under hela uppdragets gång publicerat på Brottsoffermyndighetens webbplats.

Inför den första utdelningsomgången togs blankett och anvisningar för ansökan fram. Blanketten och anvisningarna har under uppdragets gång reviderats något (se bilagorna 3-4 där de senaste reviderade handlingarna finns bilagda).

Totalt har 227 projektansökningar inkommit (83 st. år 2011, 65 st. år 2012, 44 st. år 2013 och 35 st. år 2014). En majoritet av ansökningarna (cirka 63 %) hade en forskare på ett universitet eller en högskola som huvudman. Bland de övriga ansökningarna var huvudmannskapet relativt jämnt fördelat mellan ideella verksamheter och myndigheter. En mindre andel av ansökningarna har kommit från privata verksamheter.

Vid Rådet för Brottsofferfondens fyra fördelningssammanträden åren 2011-2014 har totalt 37 963 165 kr fördelats till 27 projekt. Detta innebär att cirka 12 % av de inkomna ansökningarna har beviljats medel. Projekten rör mäns våld mot kvinnor, barn som bevittnat

våld, hedersrelaterade brott, våld i samkönade relationer, prostitution, människohandel för sexuella ändamål, bedömning av återfall bland förövare, behandling av förövare och effekter av insatser för att förhindra återfall i brott bland förövare av sexualbrott. I bilaga 1 framgår vilka projekt som beviljats medel, projekttid, beviljat belopp samt syftet med respektive projekt.

Bilaga 2 är en sammanställning över de projekt som inte beviljades medel, totalt 200 st.

Som framgår av sammanställningarna har medel beviljats till alla de ämnesområden som regeringen särskilt pekat ut. En majoritet av projekten behandlar kvinnor som utsätts för våld i nära relation av en man. Andelen inkomna ansökningar beträffande detta ämne har också varit störst. Regeringen betonade att även projekt som fokuserar på behandling av förövare och effekter av insatser för att förhindra återfall i brott bland förövare av sexualbrott, skulle prioriteras. Antalet ansökningar inom dessa ämnesområden har varit få men några av de beviljade projekten har haft dessa inriktningar.

Projekttiden för beviljade projekt uppgår vanligtvis till omkring tre år. Det innebär att det kommer att dröja innan projekten kan leverera resultat. Brottsoffermyndigheten har utarbetat rutiner för del- och slutredovisningar som möjliggör att projektens utveckling kan följas med jämna mellanrum (se bilagorna 5-6). Vid redovisningarna ska dessutom ekonomiska rapporter bifogas.

Redovisning och spridning av projektresultat

Den 16 oktober 2008 gav regeringen Brottsoffermyndigheten i uppdrag att fördela medel till forskning och andra studier, systematisk metodutveckling och andra liknande insatser som syftade till att öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål (Ju2008/8341/KRIM). Den 14 december 2010 slutrapporterade myndigheten uppdraget. Totalt fördelades 42 miljoner kr till 27 projekt. Enligt regeringens uppdrag ska myndigheten även följa upp de projekt som beviljades medel inom ramen för 2008 års uppdrag och redovisa en sammanställning över resultaten. Regeringen önskar även att resultaten målgruppsanpassas och sprids på lämpligt sätt till berörda aktörer i samhället.

I bilaga 7 finns en sammanställning över de resultat som hittills har presenterats av de projekt som tilldelats medel mellan åren 2009-2010 och 2011-2014.

Det är endast en bråkdel av de projekt som beviljats medel som har slutredovisat sina resultat.¹ Det är ofta en utmaning för forskarvärlden att nå ut med sina resultat och kanske en ännu större utmaning att påverka de arbetssätt som myndigheter och andra organisationer arbetar utifrån. Brottsoffermyndigheten har arbetat på flera sätt under åren för att nå ut med de resultat som projekten har resulterat i.

Projektkatalogen

Brottsoffermyndigheten tog 2012 fram en projektkatalog över de forskningsprojekt som finansierats inom ramen för Brottsofferfonden sedan starten 1994 samt från de två

¹ En analys av detta görs på s. 5.

regeringsuppdragen. I katalogen presenteras bl.a. de finansierade projektens syften, de resultat som projekten lett fram till samt kontaktuppgifter till de ansvariga forskarna. Presentationen innehåller även en redogörelse för publikationer och artiklar som har givits ut inom ramen för projekten. Katalogen är lättillgänglig och ger en god överblick över den kunskap som projekten inom ramen för de två regeringsuppdragen resulterat i eller kommer att resultera i. Den uppdateras kontinuerligt med de resultat som inrapporteras till myndigheten. Katalogen kan i allra högsta grad användas av praktiskt verksamma, t.ex. för att genomföra utbildningsinsatser.

Sammanställning av Brottsofferfondens stöd till brottsofferforskning åren 1994-2013²

Brottsoffermyndigheten har gett Umeå universitet i uppdrag att göra en sammanställning över de projekt som stöttats under tidsperioden 1994-2013, såväl projekt finansierade av Brottsofferfonden som genom de två regeringsuppdragen. Uppdraget utfördes av Tommy Andersson, som är docent vid institutionen för socialt arbete och ledamot i Rådet för Brottsofferfonden. Den innehåller användbar fakta för dem som är intresserade av bl.a. de finansierade projektens akademiska hemvist, inriktning och karaktäristika samt en bedömning av resultatens praktiska tillämpbarhet.

Föreläsningsdag

Den 13 november 2014 arrangerade myndigheten föreläsningsdagen *När vetenskapen möter praktiken* i Stockholm.

Bild från "När vetenskapen möter praktiken"

² Fullständig titel är [Brottsofferfondens stöd till brottsofferforskning åren 1994-2013 samt regeringens särskilda satsning på brottsofferforskning m.m. åren 2009-2013 – En sammanställning](#). Rapporten finns tillgänglig i fulltext på Brottsoffermyndighetens webbplats

Arrangemanget riktade sig främst till verksamma inom rättsväsende, socialtjänst, hälso- och sjukvård, ideella organisationer men även till forskare och politiker. Dagen var kostnadsfri för deltagarna och lockade strax över 200 åhörare. Syftet med dagen var att skapa en kontaktyta mellan forskare och praktiker och på så sätt bidra till spridning och implementering av ny forskning. Under dagen presenterades fyra projekt, varav tre stycken bestod av forskargrupper och ett projekt bestod av både forskare samt praktiskt verksamma inom en kommuns kvinnofridsmottagning.³ Projekten som togs upp behandlade funktionsnedsatta kvinnor och män i prostitution, män som utövade partnervåld och deras tidigare bakgrund, missbrukande kvinnors erfarenhet av mäns våld samt en ny metod för att stödja barn som upplevt våld i hemmet.

Sammanfattning och avslutande reflektioner

Fyra års satsning på att dela ut forsknings- och metodutvecklingsmedel är nu avslutad. Brottsoffermyndigheten kan slå fast att intresset för att söka medel har varit stort och kvaliteten på ansökningarna har varit hög. Cirka 12 % av ansökningarna har tilldelats medel och konkurrensen har varit stor. Antalet sökande har minskat något under de två sista åren. Särskilt har intresset från aktörer utanför universitets- och högskolevärlden minskat betydligt. Andelen av denna typ av sökande som nått framgång i den hårda konkurrensen om medlen har dock varit få under alla fyra år.

Vad gäller de ansökningar som har inkommit till Brottsoffermyndigheten kan det konstateras att de flesta har berört ämnesområdet mäns våld mot kvinnor och varit inriktade på ökad kunskap om offret. Antalet ansökningar om behandling av gärningspersonen har varit färre, vilket också varit fallet vad gäller ansökningar för att ge ökad kunskap om offer och gärningspersoner i samkönade relationer. Alla de områden som regeringen särskilt pekat ut har dock kunnat få finansiering.

Som framgår av sammanställningen över projektresultaten är det ett endast ett fåtal av de ansökningar som beviljats medel inom ramen för de två regeringsuppdragen som i dag har slutredovisats (11 st.). Många av de projekt som finansierats är fleråriga. Dessutom är det inte ovanligt att projekten blir försenade av olika anledningar. Precis som på övriga delar av arbetsmarknaden händer det att projekten måste skjutas upp på grund av föräldraledighet, sjukdom osv. I den här typen av projekt är det då inte aktuellt att lämna över huvudansvaret till en annan person. Det förekommer också att projekt blivit försenade då projektplaner behövt revideras, t.ex. då nödvändiga tillstånd dragit ut på tiden eller då materialinsamling tagit längre tid än planerat. Det kommer sålunda dröja innan en fullständig sammanställning över alla projekten och deras resultat kan presenteras.

De sökande som beviljats medel tillhör en rad olika vetenskapliga discipliner och verksamheter. Det finns därför en god förhoppning om att projektens resultat kan komma att vara av stor nytta inom en rad olika praktiska verksamheter, såsom rättsväsende, socialtjänst, hälso- och sjukvård, ideella organisationer m.fl. Resultaten kan ha potential att utveckla effektiva behandlingsmetoder för att förbättra skyddet av och stödet till brottsoffer men också för att förhindra återfall bland förövare. Det är viktigt att verksamheterna tar till sig ny kunskap och tar initiativ för att förändra gamla arbetssätt. Forskaren kan inte ensam ha hela ansvaret för ett sådant förändringsarbete. För att praktiska verksamheter ska nås av ny

³ Se bilaga 8 för fullständigt program.

kunskap krävs ett informationsarbete. I det arbetet kan Brottsoffermyndigheten vara pådrivande i och med det omfattande utbildnings- och informationsarbete som myndigheten fortlöpande bedriver. Föreläsningdagen *När vetenskapen möter praktiken* var en utbildning vars form och upplägg myndigheten inte tidigare har använt. Den blev mycket uppskattad och myndigheten har som ambition att i framtiden skapa motsvarande kontaktyta mellan forskare och praktiskt verksamma. Myndigheten har inom sin ordinarie verksamhet kontinuerligt arbetat för att föra ut kunskap från de projekt som finansierats av Brottsofferfonden och de två regeringsuppdragen. Det har skett i form av olika utbildningsdagar och artiklar i nyhetsbrev. Detta spridningsarbete kommer att fortsätta även om uppdraget nu avslutats och på så vis kan myndigheten bidra till att kunskap från de projekt som finansierats genom de två uppdragen även fortsättningsvis når ut till praktiska verksamheter och en intresserad allmänhet.